

der have stemt for Lovforslaget, er blevet taget Reservationer snart i en og snart i en anden Retning, idet det egentlig sakt kun var dem om at gjøre at faae Lovforslaget over i Landstinget for at faae at vide, hvorledes Sagen stilledes sig, forinden man ret praktisk kom til at tale om at bringe Fæstespørgsmaalet til Ende. Det er dette, jeg har gjort. Det ærede Medlem fik jo i Sessjonen 1869—70 et Svar paa sit Forslag, som han naturligtvis ikke syntes om, og hvoraf det ventelig maatte fremgaa, at det ikke laader sig gjøre at fremme Spørgsmaalet ad den Vej, hvorpaa han hidtil har søgt at fremme det (Afbrudelse af S. N. Hansen). Ja, det er meget muligt; men naar det ærede Medlem frændelses fastholder den Betragtning, at Folkethinget ikke er ene derom, men at der ogsaa er et Landsting og en Regjering, saa tror jeg, at det dog vil være nødvendigt, naar man overhovedet skal udrette Noget, at begrænde sig saaledes, at man kan vente at faae Samstemning mellem disse tre Dele af Lovgivningsmagten. Det er min Overbevisning, hvad jeg allerede en Gang tidligere har tilladt mig at udtale, at dette Lovforslag er meget bedre, end det ærede Medlem vil indrømme (Modsigelse af S. N. Hansen). Ja, det ærede Medlem maa tilgive mig, jeg kjender ogsaa Noget til Fæstespørgsmaalet, og man kan overhovedet ikke lære mig Noget i saa Henseende. Det er min Overbevisning, at dette Lovforslag vil have de to meget betydelige Virkninger, at det for det Første vil forhindre — om jeg saa maa sige — de Omgaelser af Fæstelovgivningen, som hidtil have kunnet lade sig gjøre fuldstændig i Læ af hele den bestaaende Ret, og at det dernæst vil have den Betydning, men ad en anden Vej end den, som det ærede Medlem nævnte, at ville fremme Fæstegodsets Overgang til Selveiendom gennem frivillige Overenskomster. Det være mig tilladt her at tilføie, at det allerede synes at have haft den ikke ganske ubetydelige Virkning, at man overhovedet ser, at der kan rores ved den Slags Ting, og at den store Part af dem, der hidtil have holdt sig tilbage, have fundet det rigtigt nu dog at forsøge paa at komme til en Overenskomst om Fæstegodsets Afløsning gennem frivillige Overenskomster.

Det forekommer mig, at det navnlig stiller sig meget fordelagtigt fra de tidligere Bevægelser og Forslag, der have været fremme om Fæstes Overgang til Selveiendom, dels dert, at det, der nu tilbydes, kan blive til Lov, og dels dert, at det har vist sig, at det er fremmende i den Retning, hvorhen vi Alle ønske, hvorimod de tidligere Fæstebevægelser jevnligt, ja, jeg tør næsten sige, hver Gang de have været dragne frem med nogen Styrke, have haft en kjendelig Standsning til Følge i Bøndernes Lyft til at gaa ind selv paa rimelige Vilkaar og Betingelser.

S. N. Hansen: Egeoverfor den Henviisning, som den ærede Minister nu gjorde til Landstinget, skal jeg gjøre opmærksom paa, at der er Ingen, der tænker paa at udtale nogen Anke imod ham for Landstingets Stilling, men den Anke, jeg fremsætter imod ham, gjælder hans egen Stilling til denne Sag. Det er klart, at det gjælder for Folkethinget som for Landstinget, det gjælder for enhver lovgivende Forsamling, at Regjeringens Stilling har en stor Indflydelse paa, hvad Forsamlingen vil; Regjeringens Stilling har en ganske overveiende Indflydelse paa de Beslutninger, der tages i de forskjellige lovgivende Forsamlinger, og dens Stilling til denne Lov var strax ved dens Indbringelse i Landstinget i mange Puncter saa stærkt tilbagerullet fra, hvad den var forrige Gang, at der aabenbart dert syntes at ligge en vis Uengsteligthed for allerede blot at komme med saa Meget som dette. Og naar man saa følger den ærede Minister, hvorledes han skridt for skridt gav efter, og hvorledes han selv har stillet adskillige af de Forslag, som jeg ikke kan forstaa, at han har kunnet stille, saa faar Regjeringens Stilling overfor det andet Thing en ganske overordenlig Indflydelse paa det Resultat, der er kommet frem. Havde den ærede Minister stillet de Forslag, som han gif ind paa forrige Gang, og anvendt sin Indflydelse i Landstinget til at hævde dem, og man alligevel var kommen til at indskrænke og begrænse dem, saa skulde jeg have sagt den ærede Minister min Tak; men dette har han ikke gjort, han har ikke derigennem virket, hvad